

ЮфшIэныр агъэлъэшш

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ СОВЕТ-ХАСЭ РЕСПУБЛИКИ АДЫГЕЯ

А. Гусев

ахалытагъ. Хэгъэгум ишъолъыр анахъ щынэгъончы 5-мэ Адыгеир ахэхъагъ. Илъэсэу икыгъэм елытыгъэмэ, республикэм бзэджэшлагъэу щызэрахъагъэр процент 13,5-кIэ нахъ макIэ хъугъэ. ИлъэситIу фэдиз хъугъэ арэуштэу зыщытыр. Депутатхэм упчIэ гъэнэфагъэхэр министрэм кыратыгъэх, ахэр зыфэгъэхыгъагъэхэр полицием ирайон отделхэм ялофшIаI, муниципалитетхэм зэдэлэжъэныгъэу адырIаэр, кощын IофымкIэ уплъэкIун IофшIэнхэу зэхачэрэм нахъ лъэшэу анаIэ атырагъэтыныр ыкIи нэмыкIхэр.

АР-м и УплъэкIокIо-ЛъытэкIо палатэ и Тхьаматэу Павел Стаценкэм 2023-рэ илъэсымкIэ Iофэу ашлагъэм икIауххэр сессием кыщызэфыхысыжыгъэх. Ащ кызэрIуагъэмкIэ, Палатэм уплъэкIун IофшIэбзэ 9 зэхичагъ, АР-м и ЛIышхъэ игъо зэрипIэгъугъэм тетэу уплъэкIуны 2, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм пшъэрылI кызэрафишIыгъэм тетэу 1 уплъэкIун рагъэкIокIыгъ. УплъэкIун IофшIэбзэхэм лъэныкъо 18 кызэлъауытыгъ. Сомэ миллиардрэ миллионрэм ехъу ыкIи сомэ миллиарди 3,7-м ехъу зыосэ мылIкур гъэфедатгъэ зэрэхъугъэр ауплъэкIугъ. Ащ

Iофым хэшIыкIышхо фыряI ыкIи IэпIэлэсэныгъэ ахэлъ. Ащ анаIэ тыраригъэдзагъ республикэ мылIкум епхыгъэ Iофыгъохэм язэшIохынкIи, бюджет мылIкур зыпIаухъэхэрэм хэшIыкI икIу фыряIэнымкIи, нахъыпэм фэдэу, Адыгеир шъолъыр пэрытхэм зэрахэтым. Ащ дакIоу анахъ мэхъанэ зIлэ лъэныкъохэмкIэ, лъэпкъ проекткIау «Экономика данных» зыфIорэм диштэу Урысыем и Президент къахилхъэгъэ Iофыгъохэм ялIытыгъэу цифрэ технологиехэмкIэ пшъэрылI инхэр республикэм зэшIуихынхэу ыпашхъэ итых.

АР-м хэгъэгу кIоцI IофхэмкIэ и Министерствэ 2023-рэ илъэсым Iофэу ышлагъэм изэфэхысыжъ кышIыгъ кыулыкIуым ипашэу Олег Безсмельницным. Ащ кызэрэхигъэщыгъэмкIэ, илъэсым икIауххэм кызэрагъэнэфагъэмкIэ, анахъ макIау бзэджэшлагъэхэр зыщызэрахъэгъэхэ шъолъырхэм тиреспубликэ

нэмыкIау Палатэм иIофшIлэхэм эксперт-зэхэфын IофшIэбзэ 11 агъэцэкIагъ, АР-м ишэпхъэ ыкIи иправовой актхэм япроектхэмкIэ зэфэхысыжъ 32-рэ къагъэхъазырыгъ. Депутатхэм отчетыр аштагъ.

Зэхэсыгъом 2024-рэ илъэсымкIэ республикэ бюджетым зэхъокIыныгъэхэр парламентариехэм кыхалхъагъ. Бюджетым ихахъохэр сомэ миллиарди 2,5-кIэ нахъыбэ ашIыгъэх. А мылIкур анахъэу зыпIаухъащтыр хэушхъафыхыгъэ дзэ операция хэлажэхэрэм IэпыIэгъу ятыгъэныр, коммунальнэ инфраструктурэр гъэкIэжыгъэныр, зэхэтэкIоным нэсыгъэ унэжхэм цыфхэр къачIэщыжыгъэныр, къэралыгъо учреждениехэр мылIку-техникэ лъэныкъомкIэ зэтэгъэпсыхъэгэнхэр ары.

(ИкIаух

я 4-рэ нэклубгом ит).

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм ия XXXIV-рэ зэхэсыгъо республикэм исоциальнэ-экономикэ хэхъоныгъэ илъэныкъо зэфэшхъафхэм япхыгъэ Iофыгъо 50-м ехъумэ щатэгущыIагъэх.

Ащ хэлэжыагъэх Адыгеим и ЛIышхъэу КъумпIыл Мурат, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатхэр, министрэхэм я Кабинет хэтхэр, хабзэм ифедеральнэ ыкIи ишъолъыр кыулыкIуэхэм япашэхэр. Къэралыгъо Советым — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэм зэхэсыгъор зэрищагъ.

Зэхэсыгъор рагъэжъэным ыпэкIэ IофшIэбзэм хэлажэхэрэр зы такыкIэрэ афэшшыгъуагъэх Москoвскэ хэкум кыщыхъугъэ тхьамыкIагъом хэIодагъэхэм.

Iофыгъоу зытегушIэлштхэм атегъэпсыхъагъэу парламентариехэм республикэм и ЛIышхъэ

дырагъэштагъ АР-м финансахэмкIэ иминистрэу Виктор Орловыр ыкIи АР-м цифрэ, къэбар ыкIи телекоммуникационнэ технологиехэмкIэ иминистрэу Шыу Заурбэч АР-м иминистрэхэм я Кабинет и Тхьаматэ игодзэ IэнатIэхэм алугъэхэгъэнхэмкIэ. Мыщ дэжым къэлэгъэн фае министрэхэм я Кабинет и Тхьаматэ игодзэ пшъэрылIыкIэхэр зэрагъэцэкIэхэрэм дакIоу министрэхэм якыулыкIуэхэм пэщэныгъэ зэрадызэрахъащтыр.

Шъугу къэтэгъэкIыжы: АР-м иминистрэхэм я Кабинет и Тхьаматэ игодзэ IэнатIэ республикэм щызыIыгъыр ЛIыхэсэ Махьмуд ары. АР-м и ЛIышхъэ

иунэшъо гъэнэфагъэхэу кыдэкIыгъэхэм атегъэпсыхъагъэу джы АР-м иминистрэхэм я Кабинет и Тхьаматэ годзищ илэшт. Министрэхэм яполномочиехэм зызэраушъомбгъурэм кыхыкIау социальнэ лъэныкъомкIэ ыкIи информатизацием кыхыуытыр лъэныкъохэмкIи Урысыем и Президент и Джэпсалъэу Федеральнэ ЗэлукIэм фигъэхыгъэм тегъэпсыхъагъэу ялофшIэн джыри нахъ зыкызызэрэрагъэлэтыштым республикэм и ЛIышхъэ ицыхъэ зэретелъыр кыхыгъэщыгъ.

КъумпIыл Мурат кызэрIуагъэмкIэ, министрэхэм я Кабинет и Тхьаматэ игодзакIэхэм

Крокус Сити

Тарихым анахь тхамыклагьомэ ащыцэу кыыхэнэшт

Тыгьоспчэдыжь сыхьатыр 5-м ехьулэу кыызэраопщыгэмкэ, нэбгыри 144-рэ «Крокусым» кыышыхьугэ тхамыклагьом хэкладагь, 182-мэ зэрар хыхыгь. Мы пчягээхэр зэхьоклы зэпытых.

Цыфхэм ямыблэхэу, жьалымыгэ зеклуаклэ ахэр зыуклыштыгэхэм анэ кэмыушакоу ашлэрэ пстэури тырахыштыгь, чьэхэрэм алыштыгэхэ, тхамыклагьом сабийхэри хэкладагэх.

Мы чыплэм, аныбжэ емылтыгэхэу, лыгэ кыызшыхьэзыхьэфагэхэри щылэх. Гушылэм пае, шьэожьыеу шыгынхэр алызыхэу «Крокусым» лэф шызышлэщтыгэм члэклплэм зылышэщтыгэх, кыгэзэжыты, ауж кынагэхэми гьогур аригэпэгуштыгь. Ащ илээс 15 ыныбжэ, кыгээнэжыгэхэр нэбгыри 100-м ехэу. Лыгэ кыызхэфагэхэм ащыц курэжыем ис хьулыфгыэри. Ащ игьусэ бзылфыгэхэр кыухьумэзэ фэхыгэ. Мыщ фэдэ шысэу кэпхын плэклыштыр бэ. Ахэр джыри зэрагашлэх, шытхур зытефэхэрэр яфэшэшэ тынхэмкэ кыхагэщыштых.

Апэрэ такыкхэм кыашыублагэу

«Крокусым» кыышыхьугэ тхамыклагьом фэгэхьыгэ кэбарыр апэрэ такыкхэм кыашыублагэу Урысыем и Президентэу Владимир Путиним лэклагэхьагь. Ар кыылотыгь ипресс-секретарэу Дмитрий Песковым ыкли кыыхигэщыгь мэфэ реным кэбарыклэхэр, хэушхьафыкыгэ кыулыкхэм ащклэ зэшлуахыштыгэхэр зэрэпэгэлэсыштыгэхэр. Ахэм ялытыгэхэу унашэхэри Президентым ышлыштыгэх.

Владимир Путиним Урысыем шыпсэхэрэм закыфигэзагь

«Террористхэр, укладохэр, мыцлыфхэр лэпкэхэклэхэ, ахэм зы кыанышылгыр — яфэшгуашиэ агьотышт, лэпсэклэдэу клодыштых. Кээклэшт уахьтэ ахэм ялэп. Джьэдэдэм тэри, тицлыфхэу зэуаплэм лутхэми, кэралыгьом шыпсэурэ пстэуми

Хьугэ-шлагээм изэклэлыкыуакл

Блэкыгэ зыгэпсэфыгэ мафэхэр Урысыемкэ нэшхэй дэдагэх. Москва дэжыт калэу Красногорскэ дэт концерт кэгэпэгуаплэу «Крокус Сити Холл» зыфилорэм шызэрахьэгэ хэклэ-кьоклэ бзэджэшлагээм цыфыбэ шыхэкладагь. Ар зышлагэхэр кыауытыгэхэу зэхэфынхэр маклох.

Шьыгэ мафэм «Крокус Сити Холлым» иунэ дэбыбээрэ кэрэхуэм яныбжыкыу-хэр кытырырагэхэдзагэх. Унэ льячлэм ахэр кышэжэхэу уашьом дэбыбаештыгэх. Тхамыклагьом хэкладагэхэм джауштэу яшлэжэ агэпэлэагь.

типшгэрылгыр — тызэгусэ-ныр, зы сатырэ тызэдыхэты-ныр ары. Сицыхэ телэ ауштэу зэрэщытыштым, сыда зы-пноклэ тикэралыгьоу зыкы-ныгэ ренэу зэрэпэгэхэр зымы зэхигэпэжэон ылэаклэштэп, лэпкэ зэфэшхьафыбэ хурэ тицлыфхэм ялыблэнагэ кэу-цэкуштэп. Урысыер зэп зэр-пыхырыкыгэхэр лээхэнэ кын-хэм, ау ренэу нахэ лэши ху-штыгэ. Джьэдэдэми ары зэрэщытыштыр», — кылуагь кэралыгьом ипащэ.

Тхамыклагьом илэхьан цыфхэм лэпылэгьу афэхуштыгэ пстэуми зэр-фэразэр ащ игушылэ кыышыхьэщыгь, лые зэхыгэхэм зэраделэштхэр кылуагь. Джащ фэдэу кыыкыгэхэжэ лажьэр кыызкыоклыгэхэр шлэхэу зэрагэхэу-нэфыштхэр, ахэр зэрагэпшынэштхэр. Ауштэуи хьугэ — кыкылэлыклорэ мафэм нэбгырэ 11 кыауытыгь, ахэм ащыцэу 4-р терактым хэлэжэгэ шьыпкэхэр ары. Шынэгончэнымкэ кэралыгьом кыулыкхэм ипащэ кылуагь мыхэм лэпылэгьу афэхуштыгэхэм якыыхэгэщыны зэрэдэлажээхэрэр.

РИА-НОВОСТИ

Холл

ХҮЙКУМЫМ НАГЪЭСЫГЪЭХ

«Крокус Сити Холлым» хьаклэ-кьо-
клагэ шызезыхэгьипплыр кьаубыти,
хьыкумым ыпашхьэ кьырагъэуцагъэх.
Ащ зэригъэнэфагъэмклэ, уклаклохэр
жоныхьэуаклэм и 22-м нэс следствиенэ
изоляциярым исыщтыр, следствиер мэкло-
фэ, нэужым кьарыклощтыр хьыкумым
ыухэсыщт. Къыхэгъэщыгъэн фæе, феде-
ралынэ кьэбарлығыгъэлэс амалхэм кьыз-
ратырэммклэ, уклаклохэм ащыщэм ежхэми
сабыр цыкълухэр ялэх. Зым — плы, адрэм
мзый нахь ымыныбжэу зы.

Следственнэ улпээкунхэр «Крокусми»
щыкшотыгэх. Ащ лашэху, щэгынху
бэеджашлэхэм агъэфедэщтыгэхэр
кычлахыгэх, экспертизем агъэхыгэх.

Нэшхъэм
къэралыгъор
зэлыубытыгъ

УФ-м и Президент иунашьюклэ гэтхэ-пэм и 24-р шыыгьо мафэу Урысыем шагьэнэфагь. Чэф зыхэль ыкли цыфыбыз зыхэлэжьэрэ юфтхьабзэхэр шагьэзы-ягьэх, кьэралыгьо быракххэр кьырагьэ-ыхыгьэх, чыплэ хэыгыгьэхэм цыфхэм клэлэцлыкю джэгуалъэхэр, кьэгьагьэхэр тхьамыклагьом хэкюдагьэхэм яшлэжь агьэяплэу кьырахьыллэщтыгьэх, шэф остыгьэхэр хагьанэщтыгьэх.

Шыгызо мафэм «Крокус Сити Холлым» иунэ дэбыбээрэ кьэрэүхэм яныбжыкьухэр кытырыгагэдзагьэх. Унэ лъачлэм ахэр кыщежьэхэзэ уашьом дэбыбаештыгьэх. Тхьамыклагьом хэклодагьэхэм джауштэу яшлэжэ агьэлэплагь. Лофт-базэм иклэзэкуагьэр гуфэкло движение «Мы вместе» зыфилорэр ары.

Зэльвашлэрэ оредылоу Муслим Магомаеву концерт кыгъэлъэгъуанлэм зыцлэ зыхыырэр кызырашлэхэрэм ащыц ореду «Журавли» зыфилорэр. Ар дэзклолхэу фэхыгэхэр бзыу зэрэхуужхэрэм фэгъэхыгъ. Мэхъэнэ шъхьалэу мыц хэльыр — гугъэмрэ егъэшлэрэ щылэныггэмрэ. Мыхэр япхыгэх фэхыгэхэу, ау гум илхэм.

Ілкіб кэралыгы пшы пчагэмэ япашэхэр тикэралыгы и Президент кыфэтхуасухагэх тхыамкыгэшхоу кэкхуым пае. Урысем кыдырагаштэу Абхаз Республикэм, Никарагуа, Республикэу Сербскэм гэтхалэм и 24-р шыгыг мафу ашагэнэфаг, Ілкіб кэралыгыабэмэ ялыкко гэлорышланпэхэу Москва дэтхэм, джаш фэдэу Урысыем илыкко гэлорышланпэхэу Ілкібым шылэхэм цыфхэр кыякыланпэ- шыггэх, кызгагэхэмрэ джэгуаль- хэмрэ акіралхьэштгы.

Адыгеим

Адыгэ Республикэм и Лышхъхъу
Къумпыл Мурат тхьамыклагъор кыизе-

**Зыктыныгъэмрэ Зэгурылоныгъэмрэ япчэ-
гоу Мыекъуапэ дэтым цыфхэр шыгыо
мафэм екIуалIэщтыгъэх, ащ къэгъагъэхэр,
джэгуальэхэр клэральхъэщтыгъэх.**

хѳум, тишѳольыр щѳипсѳѳхѳэрѳм аѳлѳклѳ
хѳклѳдагѳѳхѳм ѳѳахѳыл-благѳѳхѳм аѳѳ-
тѳѳаусѳѳагѳ, терроризмѳр бѳѳѳгѳѳ
мѳхѳѳт ѳѳѳгѳѳѳ зѳрѳѳѳѳѳ кѳѳѳѳѳ.

«Адыгeim щыпсэхуэрэр зэрэ-
кээралыгъо игъусэхэу хэкIо-
дагъэхэм апае мэшыгъо хькIи
бээджащIэхэм лые зэрахы-
гъэхэм афэгумэкIых. Тарихъу
кыкIугъэм Урысыер зеп террор-
истическэ щынагъомэ зэра-
рихьылIагъэр хькIи ащ фэдэ
къумал зекIуакIэхэм тизыкIы-
ныгъэ нахь агъэпытэщтыгъ,
лэпкыбэ хьурэ тицIыфхэр зэ-
деIэжыныхэм нахь фигъэблы-
щтыгъэх», — кыкIигъэтхыпъ
Къумпыл Мурат.

АР-м ыкйи Краснодар краим ашыпсэурэ
быслъымэнхэм я Диндэлэжыаплэ джащ
фэдэу хэклодагъэхэм ялахыылхэм афэ-
тхьаусыхагъ.

Зыкыныгъэмрэ Зэгурыланыгъэмрэ
япчэгоу Мыекъуапэ дэтым цыфхэр
шыгъо мафэм екъуалэщтыгъэх, ащ
къэгъагъэхэр, джэгуалъэхэр кIэраль-
хъэщтыгъэх, шэф остыгъэхэри шыхагъэ-
нагъэх.

— *Лъэшэу сыгу ягъу цыфхэм*
— *аулагъэхэм, аукыгъэхэм. Ар*
тхьамыкIэгъошху. Зэрэкъэра-
лыгъо мэшгъыгъо. Къаулагъэхэр
нахь псынкIэу зтеуцонжьынхэу
тыфай. Аукыгъэхэм яIа-
хьылхэм Тхьэм щIагъэ къарет,
щымыIэжьхэр джээнэтым ре-
гъахьэх. Зфагъэр текIоным,
укIакIохэр агъэпщынэнхэм ты-

ицзугъы, — кытылуагъ къэгъа-
гъэхэр саугъэтым къезыхылла-
гъэхэм ащыщэу Мыекъуапэ
щыпсэурэ Дмитрий.

Республикэм иныбжыклэхэм шыгыо
лофтхьабзэ мы гүпчэм шырагыэклокыг.

Къэгъагъэхэр саугъэтым клэралъхъагъэх,
шэф остыгъэхэмклэ чыгум кытыратхагъ
— «22.03.2024. Тэшъыгъо!».

Урысыем шыклогъэ loftхъабзэу «Журавли» зыфилорэм диштэу Адыгеими дэбыбээрэ къэрэу фыжыхэр урам экранхэм къашытехъагъэх.

**Мы хьугъэ-шлэгъэ тхьамыклагъом гуклаеу ригъэшлы-
гъэр тилофшлэгъоу Анцокъо Иринэ иусэ хильхьагъ:**

Дунаир зэдунaим нeнэ фэдэжэбэ.
Уахътэм икIуакIэ лъэр фырикъужэбэ.
Гуузыр, лыузыр гум зэхиишIэжэбэ,
ЦIыфыр нэIуагъуу цынэ ышIэжэбэ.
Тыкъэжэбугъэжэжэжи тызэжэбугъэлъыжэбэ,
Сыд нэе цIыфым цIыфыр ышхыжэбэ?
ГушцIэ дахэр, гукIэгъур, цIыфыгъэр
Къэтэжэбугъэштэжэжи зыкъэтэжэбугъэшIэжэбэ!

Юфшлэныр агъэлъэшы

(Икълэх).

Ащ нэмыклэу АР-м изаконклэ зэхьоклыныгъэхэр депутатхэм къахалъхьагъэх. Ахэр япхыгъэх унагъом, ным, тым ыкли клэлэ-цыкълэхэм якъэухъумэн илофыгъохэм. Сабыйбэ зэрыс унагъохэм ащ амал къаритышт ящэнэрэ ыкли къыклэлъыклошт клэлэцыкълэхэр къызыхъугъэхэм ууж мэзиц тешлэфэ емыжэхэу сомэ мин 50 хьурэ зэтыгъо ахьщэр алэклэхьанэу. Къызэрэ-

хагъэщыгъэмклэ, илээсэу икълэ-гъэм шэклогъум и 1-м ехьуллэу республикэм иунэгъо 657-мэ ащ фэдэ зэтыгъо ахьщэр алэ-клагъэхьагъ.

Физическэ культурэм ыкли спортым, ны-тыхэм аналэ зытемытыж клэлэцыкълэхэм ялыгъынклэ юфшлэным изэшлохын епхыгъэ республикэ хэбзэгъэу-цугъэхэм сессием зэхьоклыныгъэхэр щафашыгъэх. Ахэр АР-м и Конституционнэ совет, административнэ хэбзэукуоны-

гъэхэм, цыфхэр чылопс ыкли техногеннэ нэшанэ зилэ тхьамыклагъохэм ащыухъумэгъэнхэм, фэтэрыбэу зэхэт унэхэм ягъэцкълэжын япхыгъэ законопроектых. Ахэм зэхьоклыныгъэу афашыштхэм ахэплъагъэх.

Зэхэсыгъом икълэхым Урысыем и Президент ихэдзынхэм анахь чанэу ахэлэжьыгъэ депутатхэм зэрэфэрэзэр Адыгеим и Лышхъхэ къылуагъ. Къумпыл Мурат къызэрэхигъэщыгъэмклэ, хэдзаклохэр чан дэдэу а

лофтхьабзэм къеклоплагъэх — процент 84,76-у.

«Хэдзынхэм джыри зэ къаушыхъатыгъ республикэм ис цыфхэм Урысыем и Президентэу Владимир Путинэм зэрищэхэрэ гъогум цыхъэ зэрэфашырэр — хэдзаклохэм япроцент 90-мэ амакъэ ащ фатыгъ. Президентым Федеральнэ Зэлуклэм фигыгъыгъэ Джэпсальэм къыдыхэлъытагъэу юфшлэнышхо зэшлотхын фаеу къытпыщыл ыкли цыфхэм ящылакэ нахь

зыкълэтынымклэ къэралыгъом ипащэ къыгъэуцурэ пшэрылхэр зэшлотхынхэм тыфэхьазыр», — къылуагъ Къумпыл Мурат. АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэм зэхэсыгъом къеклоплагъэхэр ыгъэгугъагъэх парламентым идепутатхэр республикэм игъэцкълэкло хабзэ икълэу-лыкълэхэм тапэкли юф адашлэным зэрэфэхьазырхэр.

АР-м и Лышхъхэ ипресс-къулыкълэу

Янеуш сэнэхъатым епхыгъ

АР-м инахьыжхэм я Совет зичэзыу зэхэсыгъоу илагъэр ныбжьыкълэхэм ящылэныгъэ зэрапхышт сэнэхъатыр тэрэзу къыхахыным, ащ юф раишлэжышху-нымклэ амалэу щылэхэм афэгъэхьыгъагъ.

Юфтхьабзэм хэлэжьагъэх Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмрэ шлэныгъэмрэкэ иминистрэ игуадзэу Артем Журавель, лъэпкэ юфхэмклэ, лэклиб къэралхэм ащыпсэурэ тилэпкэ-гъухэм адырлэ зэпхыныгъэхэмклэ ыкли къэбар жьугъэм иамалхэмклэ Комитетым итхьаматэу Шхьэлэхьо Аскэр, Къэралыгъо Советым — Хасэм гъэсэныгъэмклэ, шлэныгъэмклэ, ныбжьыкълэ юфхэмклэ, спортымклэ, къэбар жьугъэм иамалхэм ыкли общественнэ организациехэм зэпхыныгъэ адырлэ-нымклэ икомитет ипащэу Шэуджэн Тембот, къулыкълэу зэфэ-шхьафхэм ялыкълэхэр.

Нахьыжхэм я Совет итхьаматэу Гьуклэл Нурбий къалэ-тыгъэ юфыгъом фэгъэхьыгъэу къэгъушылагъ. Ащ къызэрэхигъэ-щыгъэмклэ, сэнэхъат зилэ специ-алистхэм яухьазырын ыкли юфшлэн ягъэгъотыгъэным исис-темэ гъэклэжыгъэным илофыгъо непэ къэуцугъ. Президентэу Владимир Путинэм мы илээсым Федеральнэ Зэлуклэм фигыгъыгъэ Джэпсальэм ар къыщилэ-тыгъ. Гъэсэныгъэмрэ предприя-тиехэмрэ, гурыт еджапэмрэ апшээрэ еджапэмрэ язэфыш-тыклэ, язэдэлэжьэныгъэ гъэпы-тэгъэным мэхьанэ илэу Прези-дентым ылытагъ. Федеральнэ гупчэр шьолъырхэм ягъусэу гурыт сэнэхъат гъэсэныгъэ язы-гъэгъотырэ учреждениехэр гъэ-

цэклэжыгъэныгъэм ыкли техниче-скэу зэтэгъэпсыхъэгъэныгъэм ипрограммэ пхырашыным къы-фэджагъ.

— Федеральнэ къэралыгъо шэпхьакълэхэм атэхьанхэмклэ республикэм гъэсэныгъэмклэ и Министерствэ юфшлэн гъэнэф-гъэ зэрехъэ. Рабочэ сэнэхъат-хэу анахь зыфэныкълэхэм яспис-скэ зэхэгъэуцугагъ, ащ даклоу еджапэхэм, колледжхэм, учи-лищхэм якълэпэгъаджэхэм яшлэ-ныгъэхэм ахагъахьо. Адыгеим и Лышхъхэу Къумпыл Мурат илээсэу икълэжым изэфэхьы-сыжхэм къатэгъушылэзэ, лъэпкэ проектэу «Гъэсэныгъэр» зэрэ-пхырашырэм, ащ къыдыхэлъы-тагъэу сэнэхъат ягъэгъотыгъэ-нымклэ «Билет в будущее» зыфи-лорэр зэрагъэцаклэрэм ягу-гуу къышылгъ. Ащ ишлуагъэклэ шэпхьэшлэхэм адиштэрэ еджэ-пакълэхэр зэралыхэрэр, ахэм ахэт мастерскойхэр зэрэзэты-рагъэлэпсыхъэхэрэр къыхигъэ-щыгъ. Ау мы лъэныкъомклэ джыри щыклагъэу щылэр макълэ, — хигъэунэфыкълэ Гьуклэл Нурбий.

Нахьыжхэм я Совет хэтхэм къызэрэхигъэщыгъэмклэ, совет хабзэм илэжьан щылэгъэ сэнэхъат-техническэ гъэсэныгъэм шлогъабэ пылыгъ. Ащ гъэсэны-гъэ зэраригъэгъотырэм даклоу материальнэ-техническэу зэрэ-зэтэгъэпсыхъэгъагъэхэм ишлу-агъэклэ клэлэцыкълэхэр социальнэу ыухъумэщыгъэх. Гухэкл нахь мышлэми, бэдзэр зэфышты-клэхэм къэралыгъор затехъэм, материальнэ-техническэ ыкли егъэджен базэр зэхэтэкъуагъ.

— Республикэм итыгъэ тех-ническэ училищхэу N 17-р, N 35-р, Ханскэм дэтыгъэр зэ-хэтэкъуагъ. Производственнэ тех-ническэ базэ дэгъу мыхэм алэклэлыгъ, псэолъэшл, элек-трикхэр ыкли монтажникхэр,

механизаторхэр гъэхьазыры-гъэнхэмклэ мыхэр зэпашлэщы-гъэх. Джы зэклэ ахэр икълэрыклэу зэтэгъэуцожыгъэнхэ фае хъу-гъэ. «Труд» урокэу щылагъэр программэм хэгъэхьажыгъэ-ныр, ащ епхыгъэу станокхэр, технологическэ, лабораторнэ оборудованиер зэгъэулу-жыгъэнхэ, еджапэхэм ялэгъэ егъэ-джэн-ушэтыплэ чыгухэр, гъэ-фэбапэхэр, чыгыхатэхэр къэлэ-тыжыгъэныгъэ фае, — къылуагъ Советым итхьаматэ.

Гъэсэныгъэмрэ шлэныгъэм-рэкэ министрэм игуадзэу Ар-тем Журавель ныбжьыкълэхэм сэнэхъат къыхахынымклэ рес-публикэм щызэрэхьэрэ юф-тхьабзэхэм къатэгъушылагъ. Ащ къызэрилуагъэмклэ, я 6-рэ клас-схэм къащегъэжьагъэу я 11-рэ классхэм анэсэу «Россия — мои горизонты» зыфилорэ сы-хьатыр ял. Ащ ишлуагъэклэ сэнэхъатэу щылэхэм якъэбар къазэрафалуатэрэм даклоу юф-шлэпэхэм ащэхэзэ, нэрылэгъу афашы, зышаушэтын амал араты. Ау, нахьыбэрэмклэ, ныб-жьыкълэхэм сэнэхъатэу къыхахы-щыр яамалхэм атэгъэлэпсыхъа-гъэу унагъом щырахъухъэ.

— Сэнэхъат языгъэгъотырэ колледжэу ыкли техникумэу Адыгеим 9 ит, 7-р гъэсэны-гъэмклэ Министерствэм епхы-гъэх, 2-р — апшээрэ еджап-итлумэ яех. Ахэм пстэумкли студент нэбгырэ мини 10-м ехъу ащеджэ, клэлэпэгъэджэ 580-мэ юф ашашлэ. Гурыт специалист-хэр программэ 29-кълэ ыкли квалифицированнэ рабочехэр программэ 13-кълэ къагъэхьазы-рых, — хигъэунэфыкълэ министрэм игуадзэ.

Джащ фэдэу ащ къыхигъэ-щыгъэхэм ащыщ егъэдженымклэ ыкли юфшлэн ягъэгъотыгъэным-клэ зэпхыныгъэу щылагъэр зыпкэ игъэуцожыгъэнымклэ

егъэджен-производственнэ кла-стерхэм ягъэпсын ишлуагъэ къэклоштэу. Ащ фэдэу Адыгэ къэралыгъо университетым зы щызэхашагъ ыкли мыщ илофшлэн зеклоным фэгъэзагъэу предпри-нимательствэ цыкълум ыкли гу-рытым исубъектхэр къыхагъэ-лажьэх.

Мы илээсым Мыекълэпэ къэ-ралыгъо технологическэ уни-верситетым кластер «Профи-Мед» зыфилорэр къыщызэлъуа-хышт. Ащ Адыгеим ит медицинэ организациехэр ыкли мы сэнэхъатыр языгъэгъотырэ еджа-пэхэр зэрипхыштых. Мыекълэпэ индустриальнэ техникум-рэ ПАО-у «Зарем» зыфилорэм-рэ зэгъусэхэу машинэшлыным ылэныкълэ егъэджен-произ-водственнэ кластер къызэлъуа-хынэу рахъухъэ.

Зэхэсыгъом къыщыгушыла-гъэх нахьыжхэм я Совет хэт-хэу Александр Девтеровыр, Хъымыш Казбек, Хъутыж Асланбий, Оник Нигоевыр, Сергей Захаровыр.

Ахэм зэклэми къызэрэхигъэ-щыгъэмклэ, ныбжьыкълэхэр юф-шлэн зэфыштыкълэхэм ахэцагъэ

хъунхэм фэшл хэбзэгъэуцугъэу щылэхэм икълэрыклэу ахэплэ-жьыгъэн фае. Плуныгъэр юф-шлэнымклэ гъэпытэгъэнэу ыкли ар унагъом къыщегъэнышъ, еджапэхэм ащалъагъэклотэнэу щыт. Предприятиеу республикэм итхэм юфшлэнымклэ амалэу къаратыхэрэм уасэ афэзышлышт организациехэр щылэхэмэ ишлуагъэ къэклошт. Гъэсэныгъэм иучреждениехэмрэ юфшлэн язы-гъэгъотыхэрэмрэ язэдэлэжьэ-ныгъэ гъэпытэгъэныр игъоу алытагъ.

Къэгъушылагъэхэм хагъэунэ-фыкълэгъ мы уахътэм къэралы-гъом изкономикэ квалифици-рованнэ рабочэ миллионитлу фэдизмэ зэралыкълэрэр. Ахэм язы лахь инахьыбэр лэклиб къэ-ралыгъохэм къарыкълэхэрэм къырагъэхъу, ау мыр зыпкэ ит юфыгъоу щытэп. Арышъ, юф зышлэн зыпъэклыштхэр тэ тклуа-члэклэ къэгъэхьазырыгъэнхэм ыкли ахэр республикэм къинэн-хэм фелорышлэшт амалхэм афэгъэзэгъэ лъэныкълэ пстэури къыхагъэлажьэхэ ащ дэлэжьэн-хэу зэдаштагъ.

ЮШЫНЭ Сусан.

Адыгэ Республикэм инахьыжхэм я Совет хэтхэмклэ лъэшэу гухэкл тшыхъугъ Красногорскэ дэт концерт къэгъэлэжьауаплэу «Крокус Сити Холл» зыфилорэм уклакломэ щызэрэхьэгъэ бзэджэшлагъэр. Хьэклэ-къоклагъэу уклакломэ зэрэхьагъэм къы-хэклэу лажъэ зимылэ нэбгырэ пчъагъэ, сабийхэри зэрэхэтхэу, хэклодагъ.

Тхьамыклагъом зэридзэгъэ хэгъэгум тэри тыригъусэу къыныр къызфэклауагъэмэ тафэтхьаусыхэ. Тхьэми зыфэдгъэзагъэу тельэлэу щымылэжхэм апсэ ахэрэт дунаим щигъэгупсэфынэу, дженэтыпчээр къафызэлъуихынэу, лахьыл-гупсэу къызэранэклэ-гъэмэ къыныр ащэчынэу амалрэ клуахлэрэ къаритынэу, улагъэ, фыкълэуагъэ хъугъэхэм псынклэу япсауныгъэ зэтыригъэуцо-жынынэу.

Лъэшэу тэгугъэ уклакломэ къалэжыгъэу анахь пшъэдэклэжы инэу щылэр арагъэхьанэу.

ГЬУКЛЭЛ Нурбий.
Нахьыжхэм я Совет итхьамат.

Тарихъым изы Іахъ хъугъэ

Шьолъыр шлэныгъэ-практическэ конференциеу «Черкесские сады как этнокультурный феномен» зыфилорэр Адыгэ къэралыгъо университетым щызэхыщэгъ Джыракъые гурыт еджаплэу N3-м.

Ащ кыдыхэлъытагъэу еджаплэм кыпыщылъ чыгум зыми фэмыдэ черкес чыг лъэпкъхэм ащыщ кужь чыгы 120-рэ щагъэтӀсхьагъ.

лофтхябзэм хэлэжыагэх Шэуджэн район администрацием, кьоджэ псэуплэм ялыкдохэр, Адыгеим ыки Хябзэ районым чыг кьэгьэклынымкIэ ушэтын лофтхябзэм апыль шIэныгьэлэжыхэр, кьуаджэу Джыракые инахыжьхэр.

Джыракые гурыт еджапэм
ипашэу Пакъэ Мурат конферен-
циер кызызуыхызэ, непэрэ лоф-
тхыабзэм мэхъаншхо зэрэраты-
рэр хигъэунэфыкытыгъ. Яеджапэ
черкес чыгъ лъепкъхэм ащышхэр
шагъэтысхъанэу кызыэрэхыхы-
гъэр зэргягуапэр ыкйи зэриф-
гъыуашу ахэм зэрадэлэжъэцтхэр
кыыхигъэщыгъ.

— Черкес чыгыхатэхэр — чыгыхатэхэм якъэгъэкынкӕ анахыжьхэм ащылых. Адыгэхэр счылъыг даху, кӕракӕу щытынм сидыгъокӕ пылтыгӕх, емыз-щыжьхӕу ащ ӕф дашӕщтыг ыкӕ а шӕнышӕр лӕужхэм зӕл-пахыз кызӕтырагӕнаг. Джы тӕ тиджапӕ ар пыгъӕкӕлӕн амал иӕ зӕрӕхуӕм тырӕу-шхо, — кыуӕг Пахъ Мурат.

Шэуджэн район администрацием ипашэу Аульэ Рэщыдэ ыцлэклэ кьэзэрэугьогьэхэм шуфэс кьарихыгь гьэсэнэгьэмклэ Гьэлорышланлэм ипашэу Кьыкь Алы.

— Чыгыг гьэтылхыаныр юф кызырыклоп, лэшлэгүхэр зэ-зыпхырэ юфтхаабзуу цыт. Кыт-клэхүрэ ныбжыклэхэм тишэн-хабэххэр алыдггьэсынхэмклэ мыр амалышлү. Черкес чыгха-тэхэр зэраггьэлэггунхэу кыуш-хэм цыфыбэ зэрэкюрэм фэдэу, илгэс заулэ зытешлэкэ мыш нэбгырабэ кызырекюлэщтым-тигыхь тель, — хиггэунэфы-кыгыг Кыкык Алай.

Джыракые инахыжъхэм ашыцэу, медицинэ кылыккэум иполковникэу, заслуженнэ врачэу, медицинэ шлэныгъэхэмклэ кандидатэу Цыкылушъэ Аслъан гушылэр лыгъэкӀотагъ.

— Тикъуаджэ сыдыгъокли чыгхатэхэмклэ зэрэбаигээр зэлвашу шытыг. Апэрэ чыгхэу я 30-рэ илхэсхэм цагъэтысхьэгагъэхэм ащыцхэр джрыккыдэнгагэх. Тэ тиунагъокли чыгхэтэхшо тилаг. Тиклэпцыклогъом чыг шхъхэпэ анахь лъагэхэм татесэу ташышхээ тимафэхэр дгъакоштыгэх. Кыххэзгъэщымэ сшлогу, чыгхэм цыфхэр зэлэблагъэ ашы. Черкес чыг лъэлпххэр ялшулгэкли, япытагъэкли зыми зэрэфэмыдэхэр шлэныгэлэжхэм къаушыхьатыг. Арыш, тишэнышухэр лъыдгъэклотэнхэмклэ мылофтхьабзэм мэхъанэшхо и, клэцакло фэхъуэхунэ рахьыжьэхэ лофыр къадзэхунэ афэсэл, — кылуаг Цыклушъэ Аслъан.

Къуджэу Джыракъыерэ игъу-
нэгъу къутырэу Свободный Тру-
дымрэ егъашэм ныбджэгъуны-
гъэ азыфагу илъэу мэкспэух. Ащ
зышхэр мы еджаплэм къыклох-
эц седжэх. Ахэм ащыц унэе
къэрэгъулэ организациеу «Аль-
фа-С» зыфилогрэм игенеральнэ
пашэу, Шэуджэн районым ина-
роднэ депутатхэм я Совет иде-
путатэу Олег Сергеенкэр.

— Мэхьянэ зилэ юфтхьабзэу
сызшеджэгъэ еджэплэ гупсэм
щызэхацагъэм сыхэлэжьээн
амал силэ зэрэхуьгьэр сидуапэ.
Чыгъуэ цагъэтысхьагъэхэм
лъэпсэшлү адзынэу, бэгъонхэш,
кьуаджэми, кьутырми адэхсэм
пхъэшхъэ-мышхъэ лэшлүхэр
ашхын алыэкьынэу сафэлъало,
— хигъуэнэфыкьыгъ Олег Сер-
геенкэм.

Нэужым конференцием ина-
учнэ іахь аублагъ. Ащ анахьэу
зытегушылагъэхэр черкес чъыг-

хатер адыгэхэм зэралэжыштыгээр, ар лъэпкъ культурнэ ыкIи зэфыштыкIэлшүхэм ячIыпIэу зэрэшытыгээр, къоджэ еджапIэм щеджэхэрэр ушэтынхэм ыкIи лoфшIэным ахэцэгээнхэр ары.

Адыгэ чыыгхатэхэм япхыгъуу шлэныгъуу куу зылэкълэуу, МКБТУ-м и Политехническэ колледж иклэзэгъаджжэ Къудайко Нурьет игъэкълотыгъуу къатегушылагъ шлэныгъэлэжы-селикционеруу, черкес чыыгхатэхэм яушэтын дэлэжыгъэ Тхьагушэ Нухъэ илофшлагъэхэм.

— Тинахыжьхэм, тятэж
пашэхэм кьулайныгэ зэф-
шхьафхэр кьызфазгэфедзэ
чыгхатхэр агэтлысхэцтыгэх.
Тэ пшэрылтэу тилэ а шыккэ-
амалэу кьыднэсыжьыгэхэр
тымыгэкюдхэу тапэккэ льыдгэ-
кклетэнхэр ары. Кавказым имзэ-
ккэ квахэккэрэ пхьэхьэ-мы-
шхьэхэм сыдигьоккэ уасэ ялэу
щытыг — ялэшлуггэрэ зэрэба-
гьохэрэмрэ ямызакьоу, узхэмкэ
пытэу щытыгэх, — хигъэунэ-
фыккыг Кьудайкэ Нуриет.

Проектым иklэцaкloу, пeдaгoгикэ шлэныгэxэмклэ кaндидaтэу, доцентэу, чыгыг кьэгэкьыным пыльэу Аульэ Асыет кьы-зэрилуагэмклэ, черкес чыгыхaтэхэр aдыгэ лъэпкь закъом зэрeпхыгээр дунаим чыцэзлэшлэ зэрэхуьгээр научнэ конференциехэм ыки диссертацие ушэ-тыныбэхэм кьащыхагэщы.

— Бэшлагэ мы проектым ипхырышын ыуж тызитыр, джыар кыыддэхууг. Чыгыгхатэхэм ямэхэанэ еджап1эхэм, кыуаджэм яхэхэоньгыг пытуз япгыг, кыуаджэр шымы1эу пьэпкь хабзэхэр пьык1отэштхэп. Ижырэ адыгэ чыгыгхатэхэм ахэт пхэзшхьэ-мышхьэ чыгыгхэм ягенофонд кыызтегыэнэгэным Адогеим ык1и Кьэрэццэе-Щэрджэсым яш1эныггэлэжхэм эдэтштэгэу тыдэлажхэ. Непз Хаабэз район-ным иш1эныггэлэхэри кьедгэ-блэггэхэ, — кыыхиггэщыгь Аульэ Асыет.

Джащ фэдэу, ащ кыызэриуагъэмкӀэ, чыгхэм джыри тапэкӀэ альпыплъэштх, агуагъэкӀыхьа-

штых. К1лээджаклохэм гъэцк1лн
гъэнэфагъэхэр я1эхэу 1офым
кыыхагъэлэжъэщтых: чъыгхэм
ясурэтхэр арагъэшлыштых, зэлу-
хыплэу я1эхэм япчъагъэ арагъэт-
хышт, гербарнэ материалхэр
арагъэуугоиштых. Адыгеим
икъуаджэхэу чыгыжыхэр кы-
зышкыкыхэрэр кыыхагъэшлыштых
ык1л эк1л чыгыхэр тапэк1л циф-
рэ шылк1лм ралъхъан гухэлъ я1.

Конференцием кышыгуушыл-
гэ пстэуми зэрэхагэууныфыкы-
гэмклэ, чыгыгэр тыдэкли кышда-
гэагылыштыгээх: лааго, унаго
лэлчэ чыгыг зэфэшэхафыбэ
ялагэ, мэххэм апэблагэу, псы-
нэклэч лупэхэм, хьуплэхэм жьауплэ
хьунхэу ашагэтысхьэщтыгээх.
Черкес чыгыг лэпкыхэу мылэры-
сэр, кужьыр ятеплээкли, ялэ-
шлугэкли, уахтэу зэрэщылэхэ-
рэмкли нэмыклэхэм атекыштыгээх.

**ЧЬЫГХЭМ
ЯГЪЭТҮСХЬАН**

Джыракые гурыт еджаплэм
черкес чыгыхатэ шыгъэтысхъэ-
гъэным епхыгъэ лофтхабзэм
кыуаджэм дэс унагъубэ къекло-
лагъ, ахэм ащыщыбэм кӀэлэ-
чыкӀухэрэ ягъусагъэх. Къоджэ
псэуплэм ипашэу Къэгъзэжэ
Юрэ, нахыжъ гъэшӀуагъэхэм
ащыщыбэм ыкӀи шӀэныгъэлэжъ-
хэм кӀэлсэжъыбэ пльыбыр зэ-
паупкӀи чыгыхатэм дэхыагъэх.

Черкес чыг лъэпкэ зэфшъхьафи 160-м къахэхыгъэ кужь чыгы 120-рэ мы мафэм агъэтысхьагъ. Зыхэм цӀэ ямылу, номерхэр атетхагъэх, адрэхэм — цӀэхэр ялэх, номерхэри атетых. Кужь чыгхэр экӀэ ялшлугъэкӀи зетефыгъэх. Джыри тхамафэ зытешӀэкӀэ, Джыракъые чыгхатэм мылӀэрыс чыг 50 (черкес чыг лъэпкъхэм ащы) шагъэтысхъан гухӀэл яӀ.

ІЭШЪЫНЭ Сүсан.

Лъэпкъым инеущ фэгумэкIхэу

Мы мафэхэм «Адыгэ макъэм» Псышлэлэ районым ит къуаджэу ШэхэкIэй IофшIэгъу дэкIыгъо щырилагъ. АдыгабзэмкIэ олимпиадэм ыкIи зэнэкъокъоу «Адыгэ пшъашъ» зыфилоу къоджэ гурыт еджаплэм щыкIуагъэхэм тарагъэблэгъагъ.

АдыгабзэмкIэ олимпиадэр

Хылушъо шапсыгъэхэм я Адыгэ Хасэ игукъэкIкIэ адыгабзэмкIэ олимпиадэр зэхашагъ. Илээс къэс ар рекIокIы. Еджаплэм адыгабзэмрэ тхыбзэмрэ я Мафэ къыдIыхэлъытагъэу зэхышъэр Iофтхьабзэхэм ар ахэушъафыкIыгъ. Хьаджы-къорэ ШэхэкIэйрэ я 6 — 8-рэ классхэм ащеджэрэ клэлэеджэкIо 13 мыгъэрэм хэлэжъагъ. ГъэцэкIэнхэр еджаплэхэм яклэлэегъаджэхэм агъэхъазырыгъэх. ПстэумкIи упчIитф къыхиубытэщтыгъ. Ахэр адыгэ шэн-хабзэхэм, къэкIыхэрэм, чIыопсым, бзэм афэгъэхъыгъагъэх.

— ГъэцэкIэнхэр шIэныгъэ куухэр къагъэлъэгъонхэм тегъэпсыхъагъэхэп. Тэ нахь шъхьалэу тлъытэрэр ныбжьы-клэхэр зэрэхэлажэхэрэр ары, сыда плэм адыгабзэр нахь дэгъоу зышIэу тилэхэр ары ащ къекIоплагъэхэр. Бзэр аIэкIэмзыныр, нахь куоу зэрагъэшIэным клэдгъэгъушIунхэр тимурад шъхьал, — **къыхигъэщыгъ хылушъо шапсыгъэхэм яобщественнэ движениеу «Адыгэ Хасэм» итхьаматэу КIакIыхъу Мэджыдэ.**

Гъуашъо Сэламэт ШэхэкIэй гурыт еджаплэм адыгабзэмрэ литературэмрэкIэ иклэлэегъадж. 1986-рэ илээсым къыщегъэжъагъэу щэлажъэ. Апшъэрэ еджаплэр къызеухым мыщ къагъакIуи, къыдэнагъ. Ащ къызэрилуагъэмкIэ, адыгабзэм непэ зэпчирэ къыныгъохэм ахэри ахэзыгъэхэп: зышIэрэр, рыгушIэрэр макIэ, ныбжьыкIэхэм ар аIэкIэбгъэхъаныр, алу-плъхъаныр илээс къэс нахь къын мэхъу.

— Еджаплэм сыкъызылхъэм клэлэеджакIохэм адыгабзэр зэралэщтыгъэмрэ джырырэ азыфагу псышхо дэт. Бэ дэдэкIэ непэрэхэр ауж къынагъэх, «тфэу» афэдгъэгъушIушIыгъэхэмрэ джы дгъэгъушIэрэмрэ лъэшэу зэтэкIых. Бзэм фэгъэхъыгъэ Iофтхьабзэхэр бэрэ зэхэтэщэх, ау икIурэп. Тхьамафэм адыгабзэри еджэри сыхъат зырызрэ яIэ. Илээсныкъом бзэр язгъэхъыгъ, джы еджэныр илээс еджэгъум ыкIэ нэс. Къеджэх дэгъоу, ау гушIыIэныр нахь къахъыпIэкIы, — **къыд-дэгъошагъ ШэхэкIэй гурыт еджаплэм адыгабзэмрэ литературэмрэкIэ иклэлэегъаджэу Гъуашъо Сэламэт.**

Къуаджэу ШэхэкIэй игъунэгъу Хьаджы-къом иклэлэегъаджэхэми Сэламэт ды-

рагъаштэ. Ау ащи изакъоп. Шапсыгъабзэм текIынхъш, литературабзэм те-хъанхэр клэлэцIыкIухэм къын къащыхъоу ахэм къыхагъэщы.

— Тыфай-тыфэмыеми, шапсыгъабзэм текIынхъш литературабзэм те-хъанхэр клэлэеджакIохэм къахъыпIэкIы. Ары нахь мышIэми, егугъух, зэдэгъушIыIэх, бзэмкIэ олимпиадэ зэфэшъхъафхэм тахэлажъэ, текIоныгъэхэр къащыхъы, — **къылуагъ Хьаджыкъо игурыт еджаплэ адыгабзэмкIэ иклэлэегъаджэу Нэпсэу Русетэ.**

ШэхэкIэй еджаплэр ашIыгъакI. 2009-рэ илээсым псэолъэкIэ зэхэтышхор атыгъ. ШэхэкIэй имызакъоу, ШэхэкIэй цIыкIуми, Шэхали клэлэцIыкIухэр къарэкIых, ПсышIуапIэ нэс къырашыхэрэри ахэтых. Адыгабзэр а 1 — 11-рэ классхэм ащызэрагъашIэ. Ащ фэшъхъафэу еджаплэм фагъэхъазырырэ клэлэцIыкIухэми десэхэр афызэхашъх. Непэ клэлэеджэкIо нэбгырэ 209-рэ еджаплэм щеджэ.

— Мыщ фэдэу адыгабзэм, культурэм афэгъэхъыгъэ Iофтхьабзэхэр илээсым къыкIуцI жугъэу зэхэтэщэх. Адыгабзэм, литературэм ятхьамафи ретэгъэкIокIы, республикэм ыуж зыкIыдгъанэрэп. Ары нахь мышIэми, адыгабзэр зыщыбэм тыпэчыжъ, тыкъэзылхъурэиэхэрэм янахъы-бэр урысыбзэкIэ мэгушIыIэх, — **elo ШэхэкIэй гурыт еджаплэм ипащэу Алий Марзет.** — Арышъ, уахътэм, лъэ-хъаным яфэмэ-бжыимэхэм уапэлъэшы-

ныр къын мэхъу. Ары нахь мышIэми, тилофшIэн зэпыдгъэурэп. Зэнэкъокъоу «Адыгэ пшъашъ» зыфилоу зэхэтцагъэри адыгэ культурэм, шэн-хабзэхэм язакъоп зыфэлажъэрэр, бзэри ары.

Зэнэкъокъоу «Адыгэ пшъашъ»

«Адыгэ пшъашъ» зыфилорэ зэнэкъо-къур ШэхэкIэй игурыт еджаплэ апэрэу щырекIокIыгъ. Адыгэ лъэпкъым икульту-рэ, ишэн-хабзэхэм, ыбзэ язэгъэшIэн лъэныкъорыгъазэу щымытэу, лъэныкъо пстэури зэфэщэгъэнхэр ащ ипшъэрылъ шъхьал.

— Илээс къэс еджаплэм щызэхатщэрэ Iофтхьабзэхэр зэкIэ клэлэеджакIохэм ашIэжъы хъугъэ. Нахь ашIогъэшIэгъон тшIы тшIоигъоу зэнэкъокъоу «Адыгэ пшъашъ» зыфилорэр редгъэкIокIыIэ тшIынэу итхъухъагъ. АхэмкIэ ар кIэ ыкIи агу рыхъыгъэу сэлъытэ. Сэгугъэ къэкIорэ зэхэцэгъум хэлэжъэщтыр нахъыбэнэу, — **къыхигъэщыгъ Алий Марзет.**

ХьакIэу Iофтхьабзэм къырагъэблэгъа-гъэх Пшызэ шъолпырым ит къуаджэу Шъхъащэфыжъ игурыт еджаплэ илIы-кIохэр. Гъогуанэм ымыгъащтэхэу ахэр къэкIуагъэх ыкIи еджаплэмкIэ кIэу щыт мэфэкIым хэлэжъагъэх. Шъхъащэфыжъ

гурыт еджаплэм ипащэу Хъуажъ Фатимэ къызэрилуагъэмкIэ, ежъхэмкIэ фэдэ зэ-нэкъокъур кIэп. Илээс пчъагъэ хъугъэу рагъэкIокIы.

— Тыкъызырагъэблагъэм, тигуапэу тыкъэкIуагъ. Мыщ фэдэ Iофтхьабзэхэр узэплъыжъынымкIэ, умышIэрэ горэ кIэу зэбгъэшIэнымкIэ амалышIух. ЕтIанэ, зэнэкъокъухэр илээс зэкIэлъыкIохэм тэ зэхэтэщэх. Арышъ, мы лъэныкъомкIэ упчIэжъэгъу ящыкIагъэмэ, сидигъуи тыхъазыр, — **elo Хъуажъ Фатимэ.**

ПстэумкIи зэнэкъокъум пшъэшъэжъы-итф хэлэжъагъ: Гъуашъо Амина, Влада Андреевар, Хъушт Алина, Глория Ар-шокиан ыкIи Зэфэс Самира. Лъэкъуа-цIэхэм къызэрагъэлъагъоу, Iофтхьабзэм «Адыгэ пшъашъ» зыфилорэ цIэм тилъэп-къэгъухэм афэшъхъафэу, ермэл ыкIи урыс пшъэшъэжъыехэри фэбэнагъэх. Ахэм ялакъо икIэбар къалотагъ, адыгэ шхынхэр аушъэрыхъыгъэх, ялэлэIэсэны-гъэ къагъэлъэгъуагъ, къэшъуагъэх. ГушIы-лэм пае, Влада Андреевар урыс пшъэ-шъэжъый, я 4-рэ классым ис. ШэхэкIэй щэпсэу, икIасэу адыгэ лъэпкъ культурэр, шэн-хабзэхэр зэрегъашIэх, адыгабзэри ешIэ ыкIи къыгурэлэ. Илэкъо къэбар адыгабзэкIэ къылоагъ, адыгэ къашъохэ-ри, мыадыгэми гуцаф уимыгъэшIынэу, къышIыгъэх. Джащ фэдэу пшъэшъэжъые пэпчъ ишъыпкъэу зэнэкъокъум зыкъы-фигъэхъазырыгъ, ау «Адыгэ пшъашъ» зыфилорэ цIэр зэрэтыгъэр зы нэбгыр — я 6-рэ классым иеджакIоу Гъуашъо Амина.

— ТекIоныгъэм сыкIэхъопсыгъ, ау а цIэр къэсхъыным сицыхъэ телъыгъэп. Лъэшэу сигуапэ. Зэнэкъокъум мазэрэ зыфэзгъэхъазырыгъ. Анахь хылыгъэу къысщыхъугъэр ор-орэу Iэпэщысэ бгъэ-

хъазырыр ары. Ары нахь мышIэми, къыздэхъугъ, — **elo гушIом хэтэу Аминэ.**

ТекIоныгъэр къыздэзыхыгъэ пшъэшъэ-жъыем фагъэшъошэгъэ дышъэ палор зыдыгъэ Iэпэласэу, Адыгеим щыц Боджэкъо Бэлэ ежъ ышъхъэкIэ ар щилъагъ, пхъашIэу Пышэ Ахъмэд ипхъэуакъэхэм атыригъэгъуагъ ыкIи Пэунэжъ Мариет иадыгэ жъыф ащ ритыгъ.

Ащ нэмыкIэу, мы мафэм бзэмкIэ олимпиадэми «Адыгэ пшъашъэм» изэ-нэкъокъу хэлэжъагъэхэми хылушъо шапсы-гъэхэм я «Адыгэ Хасэ» ыцIэкIэ щытхъу тхыпхэмрэ шIухъафтынхэмрэ афагъэ-шъошагъэх. Къуаджэу ШэхэкIэй игурыт еджаплэ ипащэу Алий Марзетрэ адыга-бзэмрэ литературэмрэкIэ клэлэегъаджэу Гъуашъо Сэламэтрэ АР-м гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министерствэ къафи-гъэшъошэгъэ щытхъу тхыпхэр КIакIыхъу Мэджыдэ аритыжъыгъэх.

АНЦОКЪО Ирин.

Сурэтхэр: Ныбэ Анзор.

Еджапшэр арэгушхо

Адыгэ клэлэгъэджэ колледжэу Андырхое Хъусен ыцлэ зыхырэмы мафэхэм хьаклэщ цызэхашагъ. Зэльашлэрэ тхаклохэу, усаклохэу, литературэм зилахь хэзылхьагъэхэу мы колледжыр къэзыухыгъэхэм ар афэгъэхьыгъагъ.

— *Адыгабзэм фэгъэхьыгъэ Иофтыхабзэхэр ренэу зэхэтэцх. Зэльашлэрэ тхаклохэу тиколледж къэзыухыгъэхэм тарэгушхо. Ахэр тистудентхэм ядгъэшлэнхэр ары пшгъэрылгъ шхьалэу зыфэдгъэуцужьырэр.* Андырхое Хъусен, Жэнэ Къырымызэ, Мэцбэшлэ Исхьакъ, Хьэдэгъэллэ Аскэр, Еутых Аскэр, Цуекъо Юныс, Къумпыл Къадырбэч, Дэрбэ Тимур Ялофшлагъэхэм осэ ин афэтэшилэ. Непэ едгъэджэрэ студентхэм адыгэ литературэм хэхъоныгъэ фашилынэу, якультурэ лъагъэклогъэ тэнэу, абзэ ащымыгъу-пшэнэу лъэшэу тацэгъу-гъы. Бзэм изэгъэшлэн фэгъэхьыгъэу колледжым икълэгъэджэхэм Иофшлэнышхо зылуахы, — къылуагъ Адыгэ клэлэгъэджэ колледжым ипашэ игуадзэу Шышгъхьэ Залинэ.

Иофтыхабзэр зэрашагъ студентхэу Хьаджэбьекъо Дианэрэ Байкълэ Рамзинрэ. Хьаклэщым къырагъэблэгъагъэх тхаклоу Дзыбэ Саниет, ансамблэу «Ошъутенэм» иартистхэр, колледжым икълэгъэджэхэр, студентхэр, журналистхэр.

Советскэ Союзым и Лыхъужьэу, адыгэ усаклоу, журналистэу, политрукыгъэу Андырхое Хъусен Адыгэ клэлэгъэджэ училищыр къызэриухыгъэр пэублэм къышалауагъ. Итворческэ амалхэр зэкълэ къызэлуи-хынэу игъо имыфэу усаклом икълэм лашэмклэ зэблихъугъ. Хъусен заом хэклодагъ, ау ишлэжэрэ иусэ дахэхэмрэ къэнагъэх. Гуфэбагъэ хэлъэу къызы-хыгъэу унэр, янэрэ ятэрэ, инэлосэ ыкли къыпэблэгъэ чы-плэхэр ыгу къэкълэжыштыгъэх. А пстэури иусэхэмклэ къырило-тыкыгъ. Андырхое Хъусен лыхъужьыгъэу зэрихьагъэр егъэшлэрэ щысэтэхып. Студентхэр ащ иусэхэм къяджагъэх.

Адыгэ литературэм хэхъоныгъэ ышынэм зилахышлу хэ-зылхьагъэ тхаклохэм ащыц

зэльашлэрэ усаклоу ыкли проза-икэу Жэнэ Къырымызэ. Ащ икълэмыпэ къычлэкыгъэх игупсэ чыгу, заом афэгъэхьы-гъэ произведенихэр. Хэгъэгу ззошхом ежъыри хэлэжъагъ. Творчествэм даклоу ащ ищылэ-ныгъэ чыплэшхо щыбытыгъыгъ общественнэ Иофшлэным. 1935-рэ илэсым Жэнэ Къырымызэ клэлэгъэджэ училищым члэ-хьагъ. А лъэхъаным мэхъанэшхо аратызэ еджаплэхэм литератур-нэ кружокхэр ащызэхашагъыгъэх. Студентхэу Андырхое Хъусенрэ Жэнэ Къырымызэрэ

илъэпкъ тхаклоу Мэцбэшлэ Исхьакъ мы еджаплэм истудент гъэшлуагъэу зэрэщытыр ыкли Иофтыхабзэу зэхашэхэрэм бэрэ къызэрахэлэжъэрэр ягуапэу къыхагъэщыгъ. Тхаклом ипрои-зведенихэм илъэпкъ шульэгъу-ныгъэшхоу фырилэр къащырило-тыкыгъ, ахэр адыгэ бзылфыгъ-гъэм идэхагъэ ыкли адыгэ хьулыфыгъэм илыблэнагъэ афэгъэхьыгъэх.

Темыр Кавказым цызэльаш-лэрэ шлэныгъэлэжъэу икли усаклоу, нартоведэу, Хэгъэгу ззошхом хэлэжъэгъэ Хьэдэгъэ-

журналэу «Апэрэ лъэбэкъу» зыфилорэр къыдагъэкыштыгъ, училищым цызэхашэрэ пчыхъэ-зэхашэхэм яусэхэм къащеджэ-щыгъэх, гъэзетэу «Социали-стическэ Адыгеим» къышыхау-тыштыгъэх.

Хьэдэгъэллэ Аскэр опсэуфэ игупшысэ шхьалэу «Нартхэр адыгэхэм ялэпкъ саугъэт хьа-лэмэт» зыфилорэр пхырищыгъ.

Еутых Аскэр Адыгэ Респуб-ликэм илэпкъ тхаклоу, сэнау-щыгъэшхо зыхэлъыгъэ цыф, Москва къышдагъэкыгъэ зэ-лэашлэрэ романхэу «Улица во

илахышхо хильхьагъ. Кытклэ-хъухьэрэ лэужжэмклэ усаклоу щысэтэхып, ащ иусэхэм ащы-щыбэ оредышхом ралъхьагъ, ипрои-зведенихэр еджаклохэм агу рехы.

«Литатурэр сищылэныгъэ иджэныкыу», — джауштэу итвор-чествэ къытегушылэщыгъ Цу-екъо Юныс. Ар Адыгэ Респуб-ликэм илэпкъ тхаклоу, Урысые Федерацием культурэмклэ иза-служеннэ Иофшлэ. Ащ итворче-скэ клэн романхэр, новеллэхэр, рассказхэр, очеркхэр ыкли эс-сехэр. Итхыгъэхэм ятемэ шхьа-лэр илэпкъ гупсэ ищылэкл. Адыгэ лъэпкъым ишэн-хабзэхэр къыгъэлъагъозэ, гумэкыгъоу цылэхэми ар фэсагъэу анэсы.

Цуекъо Юныс 1961-рэ илэ-сым къышыублагъэу усэхэр, рассказхэр, романхэр къыхеу-тыгъэх. Юныс итхылхэр ады-габзэкли урысыбзэкли къыдэкы-гъэх: «Хымэ лыуз», «Къэзыгъэ-зэжъырэ ижъырэ шыухэр», «Гъуч! Тыгъужьым итаурых», «Тыгъэр лъагъэу къыдэклогъ», «Унэ плыжъ» ыкли нэмыклэхэри. Ащ иусэхэм щылэныгъэм шу-лъэгъоу фырилэр къащырило-тыкыгъ. Усэкло шыпкъэм ар ыгу къылуыкын фае. Джауштэу адыгэ публицистым, усаклом, проза-икым итворчествэ фэгъэхьыгъэу усэу Дэрбэ Тимур ытхыгъэм Ацумыжъ Аминэ къеджагъ.

Иофтыхабзэр адыгэхэм яхаб-зэ фэгъэхьыгъэ оредымклэ зэ-фашижыгъ.

— *Непэрэ хьаклэщыр лъэшэу тыгу рыхыгъ, тисабыгъор, тхылгъэу, авторэу тызаджэщыгъэхэр, щысэ зытетхы-щыгъэхэр тыгу къагъэ-кыжыгъэх. Адыгэ клэ-лэгъэджэ колледжым адыгабзэм имэхъанэ къызэрилэтыжъырэр, куоу зэрэщызэрагъашлэ-рэр, студентхэм зэ-рашлогъэшлэгъоныр непэ нэрылэгъэу къытфэ-хъугъ. Адыгэ литера-турэм фэгъэгъэ, ар лы-зыгъэклогъэщт ныбжы-клэхэр студентхэм къа-хэклыхэу тэгъугъ, —* къылуагъ тхаклоу Дзыбэ Саниет.

ДЕЛЭКЪО Анет.

Сурэтхэр: Лэшына Аспъан.

Зэльашлэрэ тхаклохэу тиколледж къэзыухыгъэхэм тарэгушхо. Ахэр тистудентхэм ядгъэшлэнхэр ары пшгъэрылгъ шхьалэу зыфэдгъэуцужьырэр.

ягукъэкклэ 1936-рэ илэсым Адыгэ клэлэгъэджэ училищым литературнэ кружок къыщызэ-луахыгъагъ.

Жэнэ Къырымызэ ипрои-зведенихэр ятематикэкклэ баих, щылэныгъэм илэныкыо зэфэ-шхьафхэм афэгъэхьыгъэх, бзэ къызэрыклогъэ тхыгъэх.

Колледжыр къэзыухыгъэу, адыгэ усаклоу, прозаикэу ыкли зэдэклаглоу, поэт-философэу, ныбжыкълэхэм ягъэсаклоу, Уры-сые Федерацием Иофшлэным—клэ и Лыхъужьэу, Адыгеим

лэ Аскэр литературэм лъэуж-дахэ къызэрашгъэнагъэм нэ-ужым тегушылагъэх. Адыгэ Республикэм икультурнэ клэн ар хъугъ. Аскэр Махьмудэ ыкьор 1938-рэ илэсым адыгэ клэлэгъэджэ училищым члэхъ-гъагъ. Творческэ сэнауыгъэу хэлъыр къызэлуиухынымклэ ли-тературнэ кружокыр ащ лэпылэ-гъушлу къыфэхъу. Мы кружокым алъэ щытеуцуагъэх Андырхое Хъусен, Жэнэ Къырымызэ, зэо-ужым Мэцбэшлэ Исхьакъ ыкли нэмыклэхэри. Кружокым хэтхэм

всю ее длину», «Двери откры-ты настерж», «Глоток роднико-вой воды», «Баржа» зыфило-хэрэм яавтор. Ахэр дунаим щыпсэурэ лъэпкъ зэфэшхьаф-хэм абзэхэмклэ зэрадзэкыгъэх. Еутых Аскэр илэпэлэсэныгъэ ишлуагъэкклэ къоджэдэхэм анэ-гухэр, ахэм яшэнхэр ыкли ящы-лакклэ нэм къыклэуцох.

Къумпыл Къадырбэч икълэ-ралыгъоу ыкли ихэку цыкылу шу-ылэгъуштыгъэх, зэфагъэ ыкли сэнауыгъэшхо хэлъыгъ, адыгэ поэзием хэхъоныгъэ ышынэм

Голбол

Адыгеим иллыкloxэм теклоньгъэр кыыдахыгъ

ГолболымкIэ Урысыем ипервенствэ Москoвскэ хэкум ит кьалэу Раменскэм щыкIуагъ.

Хьафизхэм азыфагу щызэхачгъэ зэнэкьокьухэм зыныбжьимыкьугъэхэр ахэлэжъагъэх. Организациеу «Адаптивнэ спортымкIэ спорт еджапIэр» зы-

филорэм зыщызыгъэсэхэрэ Владислав Колесник, Юрий Корочкиным, Михаил Дрыгиным ыкIи Даниил Семчуковым Адыгэ Республикэр кьагъэльэгъуагъ.

Зэхэщакloxэм ашыгъэ зэфэхьысыжьхэмкIэ, республикэм илыкloxэм теклоньгъэр кыдахыгъ. ТикIалэхэм ешIэгъоу ялгъэр зэкIэ кьахыгъ. Влади-

слав Колесник зэкIэми анахьыбэрэ Iэгуаор кьэлапчъэм дидзагъ. Командэр турнирым фэзыгъэхъазырыгъэр Елена Минаевар ары.

Теннис цыкIур

ТикIэлэцIыкIухэм медалищ кьахыгъ

Краснодар краим теннис цыкIумкIэ щыкIогъэ зэнэкьокьухэм Адыгеим итеннисистхэм медалищ кьащахыгъ.

Къутырэу Николаенкэм щыре-кIокIыгъэ Iофтхьабзэм Апшеронскэ, Шытхьалэ, Мыекъуапэ, Лэбапэ ыкIи Хьыдыжъ яспортсмен ныбжьыкIэхэм зыщаушэтыгъ.

Аныбжь елытыгъэу ахэр купицэу гошыгъагъэх — илээси 9, 11 ыкIи 14 хьугъэхэр. Куп пэпчъ спортсмен 16 фэдиз хахъэщтыгъ, ахэр хагъэунэфыкIырэ чыплэхэм афэбэнагъэх.

Адыгеим икIыгъэхэр пштэмэ, къуаджэу Нэшукъуае щыцI Яхьулэ Нарт яценэрэ чыплэр кьыдыхыгъ. Пшъашъэхэм якъэгъэлъэгъонхэр нахь дэгъух: тыжын медальхэр кьахыгъэх Мыекъуапэ щыцI Бзаго Даринэрэ къуаджэу Нэшукъуае кьэзыгъэлъэгъогъэ Чэтэо Аринэрэ.

Тиспортсменхэм тафэгушIо, тапэки гъэхъэгъэшлухэр ашлынху афэтэлэ.

Кьатхэхэрэм яшIошIрэ редакцием иепIыкIэхэмрэ зэтемыфэнхэ алъэкIышт.

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр БЗЭШIУ Асхьад.

Зэхэщыщагъэр ыкIи кьыдзэыгъэкIырэр:
АР-м лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб кьэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи кьэбар жьугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр:
385000
кь. Мыекъуапэ,
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщыIэр:
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79

Редакцием авторхэм кьаIихьэрэ А4-кIэ заджэхэрэ тхьапэхэу зипчъагъэкIэ 5-м емыхъухэрэ ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахь цIыкIунэу щытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэкIегъэкIожьых.
E-mail: adygoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:
УФ-м хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи зэлъыIэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыпIэ гъэlorышIапI, зэраушыхьатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр
АО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкIэмкIи пчъагъэр
4178
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 493

Хэутыным узщыкIэтхэнэу щыт уахъэр
Сыхьатыр
18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ уахъэр
Сыхьатыр 18.00

Редактор шъхьалэр
МэщIэкъо С. А.

Редактор шъхьалэм игуадзэр
Тэу З. Дз.

ПштэдэжIыжь зыхьырэ секретарыр
ЖакIэмыкьо А. З.